

OBČASNÍK SPUSA

LEDEN 2016

číslo 1.

SPOLEČNOST PŘÁTEL USA – THE SOCIETY OF FRIENDS OF THE USA
ČESKO-AMERICKÝ KLUB – THE CZECH-AMERICAN CLUB
POBOČKA PRAHA – hlavní město

Zatím pokračuje výuka angličtiny, nyní však každý pátek od 15té do 16té hodin. Pak někdy následuje kulturní program s přátelským posezením. Program bývá oznámen samostatně. Těšíme se na Vaši účast.

AMERICKÝ SOKOL: Ve Spojených státech vznikla první sokolská jednota v roce 1865 v St. Louis. Během několika let vznikly další jednoty v Chicagu, New Yorku, Baltimoru, Detroitu, atd. Také v USA pořádají pravidelné slety, kam míří cvičenci i z jiných zemí. Nyní již mluví anglicky, ale stále se loučí pozdravem „Nazdar!“. To jsou současné realie dnešního amerického SOKOLA.

Všesokolského sletu se v Praze účastní i přes tisíc zahraničních cvičenců. Jedním z nich byl i 77letý Čecho-američan Paul Lebloch z Chicaga. „Cítím se tam stále mladý, ale hlavně mě přitahuje myšlenka Sokola“ říká během příprav na vystoupení na svém čtvrtém sletu v řadě a vysvětloval, co ho na Sokole stále láká.

4. července 2012 dorazil Američan Paul Lebloch z Chicaga na XV. všesokolský slet v Praze (viz obrázky před Tyršovým domem v Praze). Paul Lebloch se ve Spojených státech už narodil. Jeho rodiče emigrovali z Moravy ještě před první světovou válkou. Členem Sokola byl již od dětství. „Hlavně tatínek byl aktivním členem. Nejprve ve městě, když jsme se přestěhovali na předměstí, byl tam zakládajícím členem“ popisuje vitální Američan. Sokol znamená pro každého zahraničního člena něco jiného, stejně jako je to u Čechů. „Někdo je v něm kvůli sportu, někdo kvůli kamarádům a partě, někoho přitahuje ta myšlenka. Ta je důležitá i pro mě. Jsem sběratelem sokolských pohlednic a památek z různých sletů“ říká lámanou češtinou. Pohlednic má doma přes šest stovek. Cizinci si podle něj Sokola váží daleko víc než Češi sami. „Jeden známý si třeba kupoval bundu, ale neměli jeho velikost. Jednu měli, ale bez sokolského znaku, tak ji nechtěl. A přitom to byl Ital“.

„Aktivity záleží na jednotách. My třeba máme také župní soutěž ve volejbale, basketbale, baseballu. Některé jednoty jsou víc kulturní, mají třeba české taneční soubory, nebo i hudební těleso“ upřesnil Lebloch. V rámci své rodiny je ale Lebloch výjimkou. Je nejmladší ze šesti dětí a jediný sokol. „Rodiče zemřeli, když jsem byl ještě mladý, možná to držím i kvůli tomu“ uvažuje. Na oslavy 150. výročí založení organizace ho ale rodina doprovází. Podle Leblocha je to dobře, protože děti uvidí, že Sokol zdaleka není jen o tělovýchově. „Mně osobně Sokol dává hodně, nejen cvičení. Mám tam partu, hodně mladých kamarádů, takže se cítím mladý“ přiznává se smíchem. Cvičit chodí i v 77 letech většinou dvakrát týdně na hodinu nebo hodinu a půl. „Po cvičení se ale ještě zůstává a hraje se třeba basketbal, podle toho, na co má kdo chuť“ popisuje. Za ty roky se v jeho jednotě mnoho změnilo, například se přestalo mluvit česky. „Dřív bylo všechno v češtině, pak se začalo mluvit na děti anglicky, pak i na schůzích. Teď je v angličtině všechno. Ale závěrečný pozdrav 'Nazdar!' jsme si nechali“ přiblížil současnou situaci Lebloch. Na slety jezdí do naší republiky pokaždé, letos je zde již počtvrté. „Cvičím skladbu Chlapáci. Přes den máme hodně zkoušek a večer si užívám oslavy. Jsou nádherné“ říkal.

Dodnes Sokol v Americe funguje pod názvem American Sokol (Americký Sokol). Právě o této organizaci a jejích myšlenkách velmi pozitivně hovořil J. F. Kennedy: „Neptejte se, co pro vás může udělat vaše země – zeptejte se, co můžete udělat pro ni. V tomto oceňuji roli Amerického Sokola. Ten učinil cílem našich dovolených, vzdělávání i celého života dobrou fyzickou kondici a zdravého sportovního ducha. Doufám, že Americký Sokol bude inspirovat další miliony, které se zapojí do honby za dokonalostí.“

Náš citát může být nepřesný, a tak je níže původní anglický přepis, přímo ze stránek Sokola v New Yorku: „*Ask not what your country can do for you – ask what you can do for your country. I appreciate the part the American Sokol Movement has played in establishing physical fitness and good sportsmanship as major objectives of recreation, education and our way of life. In years to come, I hope American Sokol's example will inspire millions more to join in this pursuit of excellence.*“ – **John Fitzgerald Kennedy**

Historie přistěhovalectví: Mezi první české imigranty patří především Augustin Heřman (Augustin Herman, 1605?-1686), obchodník, politik a diplomat. První zmínka o něm na území Ameriky pochází z roku 1633, kdy sloužil ve službách holandské Západoindičské společnosti (West India Company). V roce 1735 se do USA přistěhovala skupina 300 příslušníků církve Moravských bratří, kteří zde zanechali hlubokou kulturní stopu (zejména v Georgia a Pennsylvania). Hlavní vlna masového vystěhovalectví do USA začíná po roce 1848. Do zámoří odcházela především politická emigrace. Až do 70. let předminulého století tvořili Češi 70 % veškeré emigrace z Rakouska-Uherska. Stěhovali se za půdou do oblastí Středozápadu, ale i do továren velkých měst. V období první republiky **bylo přistěhovalectví z ČSR omezeno přísnou kvótou**. Do zahraničí odcházeli tehdy především obyvatelé ze Slovenska a Podkarpatské Rusi. V době nacistické okupace našla v USA útočiště většina politických emigrantů z Evropy. Emigrace z ČR do USA v období komunistického režimu čítala celkem asi 150.000 osob.

Současná situace: Podle statistických údajů, vycházejících z posledního sčítání lidu ve Spojených státech v r. 2000, se nyní na území Spojených států nachází celkem **1.262.527 obyvatel**, kteří se přihlásili k úplnému nebo částečnému českému původu. Census rovněž uvádí, že **441.403 obyvatel** označilo svůj původ jako československý. Tím se USA řadí na první místo jako země s největší českou komunitou v zahraničí. Státy s nejvyšším počtem obyvatel českého původu v USA (dle censu 2000): Texas 155 855; Illinois 123 708; Wisconsin 97 220; Minnesota 85 056; Nebraska 83 462; California 77 673; Ohio 61 640; Iowa 51 508; New York 44 942; Florida 42 890.

V USA je česká menšina na 25. místě v pořadí menšin podle počtu. Největší komunity jsou soustředěny ve velkých městských aglomeracích - **Chicago, New York, Los Angeles, Washington, DC, dvojměstí St. Paul/Minneapolis**, dále pak ve **státech Texas, Illinois, Kalifornie, Wisconsin, Minnesota a Nebraska**, kde se vyskytuje i větší počet (původně ryze) českých farmářských komunit. V Nebrasce tvoří osoby českého původu nejpočetnější etnickou komunitu ve vztahu k celkové populaci státu (6,2%).

Údaje získané při sčítání lidu vycházejí z vyjádření dotazovaných osob o jejich původu (*ancestry*), ke kterému mají nejbližší a hlásí se k němu, bez ohledu na délku pobytu v USA a počet generací. Celkové počty tedy zahrnují jak osoby narozené na území ČR, tak osoby, jejichž předkové žijí v USA po několik generací. Většina z těchto 1,3 - 1,6 miliónů lidí již neovládá český jazyk. Přesto se ve velké většině hlásí ke svým předkům a tradicím.

Značná část krajanů se sdružuje v **krajanských spolcích**, mnozí z nich jsou členy několika spolků zároveň. Vzhledem ke své nejednotnosti mají spolky většinou pouze lokální význam a existuje jen několik organizací, jejichž pobočky jsou rozšířeny ve více státech USA a jejichž činnost přesahuje úzký rámec členské základny. Většina menších lokálních spolků a organizací je zaměřena na jednu konkrétní činnost.

Krajanské organizace: Hlavním znakem krajanských organizací v USA je jejich roztržičnost. V současné době existuje kolem 160 větších či menších spolků a organizací. Organizace vznikaly z jednotlivých emigračních vln, kdy noví přistěhovalci zakládali vlastní organizace a odmítali se začlenit do již existujících krajanských struktur, ať už z důvodů odlišných zájmů nebo politické a ideologické orientace. Organizace a spolky se rovněž různě překrývají a bývají personálně propojené. Někteří zvláště aktivní jedinci jsou členy vedení většího počtu různě zaměřených organizací. Existují spolky s pouze lokálním dosahem, ale existují i organizace s celoamerickou působností a s mnoha pobočkami v jednotlivých státech a městech. Historie českého sebeorganizování v Americe je také historií různých pokusů o vytvoření celoamerické střeškové organizace, která by sdružila dohromady jednotlivé lokální a zájmové organizace a spolky. Nutno podotknout, že Češi - na rozdíl třeba od Poláků - byli v těchto pokusech většinou málo úspěšní. Čestnou výjimkou jsou některá krátká, ale přelomová období (obě světové války), kdy tuto úlohu úspěšně plnila Československá národní rada americká (*Czechoslovak National Council of America*).

Krajanská média: Redakce dvou **největších česko-amerických novin** sídlí v New Yorku. *Americké listy* jsou nezávislý čtrnáctideník, který svůj původ odvozuje od starých New Yorkských Listů. Uveřejňuje články česky a slovensky píšících autorů. Všeobecně je považován za nejčtenější krajanské periodikum v Severní Americe. Šéfredaktorem je **Petr Bisek**. Jeho největším konkurentem jsou *Československé noviny*, které mají podobnou orientaci, ale užší záběr a k ČR jsou kritičtější. Šéfredaktorem je Jan Krondl. Josef Schrabal vydává na internetu *Newyorské listy*, které jsou vůči ČR značně kritické. Téměř každý krajanský spolek či organizace pak vydává svůj vlastní **newsletter**.

V USA je provozováno také několik **česko-amerických rádiových stanic**, z nichž nejdůležitější jsou: České rádio, Chicago (Czech Radio Chicago Area) a České rádio, Cleveland (Czech Radio Cleveland Area), a **česko-americká televize** (Czech-American TV, www.catvusa.com), založená jako nezisková organizace dle § 501/ c.3, vysílající pro Čechy a Slováky žijící v zahraničí. Za zmínku jistě stojí i několik webů věnovaných české kultuře a určených pro členy česko-americké komunity žijící v USA, např. CzechFolks.com, či The Dumpling Newsletter, bulletin věnovaný převážně českým receptům. Provozován je rovněž americko-český blog (<http://czechmediary.com>).

Dovolují si připomenout možnost placení členských příspěvků. Můžete osobně nebo přímo na náš účet, který má čís: 135 135 383/ 0300 Poštovní spořitelny, tj. kdekoliv na poště nebo z bankomatu. Současně připomínám i prosbu na zaslání článků, nebo podkladů pro náš Občasník. Za pražskou pobočku Petr Jílek